

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ
«Українська література в гендерному дискурсі тисячоліття»
(для студентів спеціальності 014. 01
«Середня освіта. Українська мова та література»)

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
української філології та журналістики
Протокол № 3 від 26.11.2020

Сєверодонецьк – 2020

Методичні рекомендації до практичних занять з курсу «Українська література в гендерному дискурсі тисячоліття» (для студентів спеціальності 014.01 «Середня освіта (українська мова та література)») / Уклад.: В. Ю. Пустовіт. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2020. – 40 с.

Пропоновані матеріали до виконання практичних занять з курсу мають на меті ознайомити магістрів із теорією і практикою гендерних студій. Методичні рекомендації призначені для здобувачів ступеня вищої освіти магістра.

Укладач:

В.Ю.Пустовіт , професор, д.ф.н.

Відповідальний за випуск:

В.Ю.Пустовіт , професор, д.ф.н.

Рецензент:

О.В.Максименко доцент, к.ф.н.

ЗМІСТ

Вступне слово	4
Тематика і зміст практичних занять	6
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1 Вступ. Теоретико-методологічні засади гендерних досліджень	6
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 Жіночі студії української літератури. До історії питання.	10
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3-4. Українська література крізь призму фемінізму	12
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5-7. Феміністичні та маскулінні дискурси в сучасній українській прозі	15
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8-9. Художнє втілення гендерних проблем у чоловічому тексті	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10-11. Маскулінність у постмодерній культурі та літературі	21
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12. Гендерна освіта й педагогіка	22
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13. Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика	24
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14. Залікова робота з дисципліни «Українська література в гендерному дискурсі тисячоліття»	27
Методи навчання філологічних дисциплін. Метод проєктів	28
Орієнтовна тематика для створення проєкту	31
Список питань до заліку	32
Список літератури до курсу	33

ВСТУПНЕ СЛОВО

Кардинальні зміни, пов'язані з розвитком демократичної держави, ілюструють розвиток національно-культурних цінностей, зокрема українства. Нам, сучасникам, стає дивним, що два століття тому жінка мала необхідність виборювати право на навчання, політичну й громадську діяльність нарівні з чоловіками.

Розглядаючи гендерну політику кінця XIX – початку XX століття, з упевненістю можемо сказати, що жіноцтво прокинулося і вибухнуло потужною когортою у різноманітних сферах. Варто згадати діяльність просвітительки Христини Алчевської й Марії Загірньої, вірної дружини й товаришки П. Куліша Ганни Барвінок, громадську позицію Наталії Кобринської, педагогічні ідеї Софії Русової та ін.

Розвиток сучасного українського суспільства характеризується активізацією жіночої діяльності в усіх сферах життя; не стає винятком і література, у якій сьогодні розгортається активність і розмаїтість жіночої творчості та інтелектуального жіночого дискурсу.

Це все спричинило виникнення гендерної теорії, яка розглядає особливості жіночої та чоловічої самоідентифікації, їх самовираження. Найактуальнішим питанням гендерного підходу в літературознавстві стає питання про специфіку жіночих типів дискурсу, письма та тексту. Найуживанішим терміном цієї галузі літературознавства стає "жіноче письмо", а найважливішою проблемою – його ідентифікація та доведення його специфічності. Саме в означуваний період накреслюється намагання виявити своєрідності манери письма, яку критики називають «жіночою».

З огляду на це цілком умотивованим є уведення до навчальних планів спеціальності 014. 01 «Середня освіта. Українська мова та література» нового й вкрай необхідного курсу «Українська література в гендерному дискурсі тисячоліття».

Пропоновані методичні рекомендації мають на меті ознайомити магістрів із теорією і практикою гендерних студій, підготувати їх до вивчення текстів сучасної української прози крізь призму гендерної проблематики, з'ясувати специфіку «чоловічих» і «жіночих» способів образотворення та манер письма, розкрити неоцінений внесок жіночої прози в розвиток мистецтва слова та літературознавства.

Тематика й зміст практичних занять

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 ВСТУП. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ПЛАН

1. Ключові терміни курсу. Дефініції понять, історія виникнення.
2. Передумови виникнення гендерних досліджень.
3. Три хвили фемінізму. До історії питання.
4. Виникнення та розвиток поняття «гендер». Предмет гендерних досліджень.
5. Фемінізм, гендер, емансипація – специфіка українського дискурсу.

Рекомендована література

- Агеева В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму. – К.: Факт, 2003.
- Башкирова О. М. Гендерні художні моделі сучасної української романістики : дис. на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук: 10.01.06 – теорія літератури, 10.01.01 – українська література / Київський ун.-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2019. 464 с
- Бовуар С. де. Друга стаття / Сімона де Бовуар [пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]; – К.: «Основи», 1994. Т.1. – 390 с.
- Бовуар С. де. Друга стаття / Сімона де Бовуар [пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]; – К.: «Основи», 1995. Т.2. – 392 с.
- Брюховецька О. Образ жертви і емансипація. Нарис про українську артсцену і фемінізм [Електронний ресурс] *Онлайнжурнал Prostory*. Режим доступу: <http://prostory.net.ua/ua/krytyka/139-obrazzhertvy-i-emansypatsiia-narys-pro-ukrainsku-art-stsenu-i-feminizm>

- Бутурлим Т. І. Формування гендерної культури старшокласників у процесі вивчення української літератури. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія : Психолого-педагогічні науки. Ніжин, 2013. № 5. С. 117-122.*
- Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011.
- Гундорова Т. *Femina melancholica*: Стать і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. – К.: Критика, 2002.
- Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. Київ : Факт, 2008. 284 с.
- Жаркова Р. Є. Жіноче письмо: інтелектуально-чуттєвий бунт проти уніфікації літературної творчості (теоретичний аспект). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Літературознавство. Тернопіль, 2014. Вип. 39. С. 297-301.*
- Зборовська Н. В. Феміністичні роздуми: на карнавалі мертвих поцілунків / Н. Зборовська, М. Ільницька. – Л. : Літопис, 1999. – 336 с.
- Калинюшко Олеся Феміністичний аспект у травелогах І. Карпи та І. Роздобудько. *SCRIPTA MANENT: Молодіжний науковий вісник інституту філології та журналістики. 2015.*
- Кісь О. Жінка в традиційній українській культурі (друга половина XIX – початок XX ст.): монографія / Оксана Кісь. – Львів: НАН України, Інститут народознавства, 2012. – 287 с.
- Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні [Електронний ресурс] *Незалежний культурологічний часопис «І» 2003. №27.* – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n27/texts/kis.htm>
- Крупка М. Емансипація творчості в українській жіночій прозі кінця XIX початку XX ст.: автореф. дис. ... канд. філол. н. / Мирослава Крупка. К., 2004.

- Марта Госовська · На маргінесах: І. Франко в українськомуфеміністичномудискурсі.*Міжкультурна взаємодія літератур*|
- Матусяк А. Маскулінний дискурс в українській літературі XX – XXI століть *Перехресні стежки українського маскулінного дискурсу: Культура й література XIX - XXI століть*. К.: Laurus, 2014. С. 7-19.
- Міт'яй З. Гендерна проблематика у сучасній жіночій прозі *Українознавчий альманах*. 2010. Вип. 4. С. 138-142.
- Подлісецька О. Гендерний код у прозі Лесі Українки. *Проблеми сучасного літературознавства*. 2017. Вип. 25. С. 118-126.
- Покуль О. Еволюція образу жінки-берегині у вимірі української постмодерної культури. *Вісник ЛНАМ. Серія: Культурологія. Вип. 29. 2016*.
- Таран Л. Жіноча роль Жінка-автор у сучасній українській прозі: Емансипаційний дискурс / Людмила Таран. – К. : Основи, 2007. – 126 с
- Основи теорії гендеру: Навчальний посібник / За ред. М.М. Скорик, К. 2004.
- Павличко С. Фемінізм / Соломія Павличко. – К. : Основи, 2002.
- Плахотнік О. Неймовірні пригоди гендерної теорії в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.krona.org.ua/uk/gender-expert-platform/publications>
- Стельмах Х. Теорії жіночого письма та феміністична критика *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2012. Вип. 19. С. 357-365.
- Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс/ гендер/ жанр: монографія. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 432 с.
- Філоненко С. О. Концепція особистості жінки в українській прозі 90-х років XX століття: монографія. Київ, Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект Поліграф», 2006. 156 с

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. *Законспектувати статтю* О. С. Задорожна Жінка в літературі і феміністичний рух в Україні. *Мова і культура*. 2014.
2. Користуючись словниками, енциклопедіями, інтернет-джерелами визначити спільні/відмінні риси ключових понять «фемінізм», «гендер», «емансипація», «жіноча література».
3. Виконайте аналіз навчальних посібників «Основи теорії гендеру», «Гендерні студії в літературознавстві», розділу «Феміністична теорія та критика» в «Антології світової літературно-критичної думки XX ст.», книги Пітера Баррі «Вступ до теорії: літературознавство та культурологія», збірників «Гендерна перспектива», «Гендерний розвиток у суспільстві: конспекти лекцій» та ін.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2
Жіночі студії української літератури. До історії питання.
ПЛАН

1. Гендерне літературознавство в Україні: теоретико-методологічні зауваги.
2. Жіночі студії української літератури. До історії питання. Огляд літератури.
3. Традиції жіноцтва ХІХ ст., виборювання права на освіту, рівноправності з чоловіками.
4. Жінки-письменниці, проблематика творчості.
5. Емансипаційні проблеми, порушені в епістолярному спілкуванні.
6. Вплив феміністичних ідей на українську літературу ХХ ст.

Рекомендована література

- Дубецька Оксана Огляд літератури з проблем гендеру. *Образ. Випуск 2 (20)*. 2016. С. 120-123.
- Пустовіт Валерія Проблеми націстворення в мемуарному дискурсі вітчизняних письменників ХІХ століття. Монографія. Луганськ: Знання, 2008.
- Пустовіт В.Ю. Роль жінки в національно-культурному розвої українства ХІХ ст. / *Українська жінка у національному і глобальному просторі: історія, сучасність, майбутнє: збірник матеріалів І Міжнародного наукового форуму (24-25 листопада 2016 р.)* / Заг. ред. С. Щудло. – Дрогобич: «Трек ЛТД», 2016.
- Пустовіт В., Бондаренко Г. Духовні виміри жіноцтва ХІХ ст. як основа моральних авторитетів української нації *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство): збірник наукових праць* / за ред. проф. Оксани Філатової. № 2 (18), листопад 2016.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацюйте контрольні питання до практичного заняття, ознайомтеся зі списком рекомендованої літератури.
2. За власним вибором напишіть тези за темою «Емансипаційні тенденції в жіночому дискурсі століття».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3-4.

Українська література крізь призму фемінізму

План

1. Гендерно-рольові конструкції в художній творчості жінок-письменниць.
 - 1.1 Духовна та душевна єдність чоловіка і жінки як андрогінів у творах Марка Вовчка «Свекруха», «Чумак». Марко Вовчок
 - 1.1.2. Матріархальні жінки – хижаки, демонічні особи, а їх чоловіки та інші жертви – об'єкт морального насильства Аналіз творів Марка Вовчка «Сестра», «Три долі», «Інститутка».
 - 1.2. Жінка – берегиня сім'ї, мати, а батько – господар, годувальник сім'ї. Аналіз проблеми в творчості Ганни Барвінок «Восени літо», «Домонтар».
 - 1.2.1. Виникнення жіночого і чоловічого «стоїцизму», що репрезентується у творах Ганни Барвінок «Не було змалку – не буде й до останку», «Забісована дівчина Настуся», «Майорівна», «Вірна пара», «Викуп».
 - 1.3. Казки Олени Пчілки: аспекти гендерної інтерпретації. Аналіз «Мишача рада», «Мар'їне багатіння», «На хуторі», «Сосонка», «Хлопчик та ведмідь».
 - 1.4. Визначення гендерного коду в творчості Лесі Українки.
 - 1.5. Проблема фемінного і маскулінного у творчості О. Кобилянської.
 - 1.6. Проблема емансипації жінки порушена в оповіданнях «Осінь», «Біля родинного вогнища», «Петрусь, Нінусь, Юрусь», «А дух переможе колись!», «На балконі» Наталі Романович-Ткаченко.
 - 1.7. Фемінізм Наталії Кобринської як ідеологія і чин.

Рекомендована література

- Агеєва в. Поетеса зламу століть: творчість Лесі українки в постмодерній

інтерпретації: монографія. К., 1999.

- Бажан О. М. Тотальність поглядів на інтерпретацію характерів фемінної статі під кутом гендерного аналізу *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія Літературознавство*. 2006. Вип. 3 (47). С. 73-82.
- Бажан О. М. «Luks in tembria» крізь призму гендерних студій (на матеріалах прози Ганни Барвінок та Марка Вовчка). К. 2014.
- Веретельник р. Фемінізм у драматургії Лесі українки [текст] : до 120річчя з дня народження. *Сучасність: щомісячник незалежної думки*. 1991. № 2 (358). С. 29-37.
- Откович К. Особливості гендерного дискурсу в творчості Ольги Кобилянської. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2015. Випуск 17. С. 117–124.
- Подлісецька О. Гендерний код у прозі Лесі Українки. *Проблеми сучасного літературознавства*. 2017. Вип. 25. С. 118-126.
- Подлесна В. Казки Олени Пчілки: аспекти гендерної інтерпретації. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. №2. 2009. С. 48-52.
- Скупейко Л. Леся Українка і фемінізм (нефеміністичний погляд). *Урок української*. 2000. № 2.
- Шаф Ольга Гендерно-психологічні аспекти української лірики ХХ століття: монографія. – Київ:ВЦ «Просвіта», 2019. – 608 с.
- Швець А. Жінка з хистом Аріадни: Життєвий світ Наталії Кобринської в генераційному, світоглядному і творчому вимірах. Львів, 2018. С. 179-236.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацюйте контрольні питання до практичного заняття, ознайомтеся зі списком рекомендованої літератури.
2. Самостійно висвітліть заявлену в темі практичного заняття проблему в творчості Катрі Гриневичевої, Грицька Григоренка.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5-7.

Феміністичні та маскулінні дискурси в сучасній українській прозі

План

1. Гендерна специфіка творчості Емми Андіївської та Віри Вовк.
2. «Українська Реконкіста» Ніли Зборовської – перший антироман в українській літературі.
3. Феміністичні тенденції у творчості Марії Матіос (на прикладі роману «Майже ніколи не навпаки»).
4. Специфіка постколоніального фемінізму в художній прозі Оксани Забужко.
5. Гендерні ролі героїв у романах сучасних письменниць:
 - 5.1. Сімейні орієнтири жінки помежів'я ХХ-ХХІ ст. за матеріалами збірки новел Євгенії Кононенко «Повії теж виходять заміж».
 - 5.2. Поетика феміністичного дискурсу в романі Ірен Роздобудько «Останній діамант міледі».
 - 5.3. Мотиви фемінної прози в романах «Пів'яблука», «Тамдевін», «Хто такий Ігор?», «Бора», «Купальниця» Галини Вдовиченко.
 - 5.4. Явище реабілітації маскулінності репрезентоване у романі Люко Дашвар «Покров».
 - 5.5. Феміністичний аспект у травелогах Ірен Карпи.
 - 5.6. Гендерна інтерпретація творів для дітей Світлани Поваляєвої, аналіз «Вррум-чарівник».
6. Своєрідність жіночих дискурсів у сучасній українській прозі.

Рекомендована література

- Гендерні студії в літературознавстві: навч. пос. / за ред. В. Погребної. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2008. – 222 с.

- Вульф В. Жінки як розповідна література. *Незалежний культурологічний часопис І*. 2000. №17. С. 78-86.
- Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. В. Кузьменка. – К.: Академвидав, 2013. – Т. 1. – 592 с.
- Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. В. Кузьменка. – К.: Академвидав, 2014. – Т. 2. – 536 с.
- Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. В. Кузьменка. – К.: Академвидав, 2017. – Т. 3. – 544 с.
- Літературна дефіляда: сучасна українська критика про сучасну українську літературу. – К.: Темпора, 2012. – 544 с.
- Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт-уклад. Ю. Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – Т. 1. – 608 с.
- Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт-уклад. Ю. Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – Т. 2. – 624 с.
- Незнайомі: антологія української «жіночої» прози та есеїстики другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст. – Львів: Піраміда / авт. проект, упоряд., вступне слово, бібліограф. відомості та приміт. В. Габора, 2005. – 600 с.
- Ревакович М. Гендерний дискурс в сучасній українській літературі /М.Ревакович // Wielkietematykultury w literaturachslowianskich: SlavikaWratislaviensia CLIII. – Wroclaw, 2011. – AU № Wr 3277. – С. 633-641.
- Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: [колективна монографія] / за заг. ред. С. Підпригори. – Миколаїв: Іліон, 2014. – 306 с.
- Таран Л. Жіноча роль: жінка-автор у сучасній українській прозі: емансипаційний дискурс / Л. Таран. – К.: Основи, 2007. – 128 с.
- Чухонцева Н. Проблематика і поетика роману «Село не люди» ЛюкоДашвар Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: колективна монографія / Миколаївський національний

університет імені В.О.Сухомлинського; за заг. ред. С.В.Підпригори. – Миколаїв: Іліон, 2014. – С. 220-235.

- Чухонцева Н. Художній світ роману Марії Матіос «Майже ніколи не навпаки» Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: колективна монографія / Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського; за заг. ред. С.В. Підпригори. – Миколаїв: Іліон, 2014. – С. 236-258.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацюйте контрольні питання до практичного заняття, ознайомтеся зі списком рекомендованої літератури.
2. Самостійно висвітліть заявлену в темі практичного заняття проблему в творчості Тані Малярчук.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8-9.

Художнє втілення гендерних проблем у чоловічому тексті

План

1. Чоловік і маскуліність у площині тексту. Огляд традиціоналістських і постмодерністських чоловічих дискурсів.
2. Чоловічі погляди на жіноче питання.
3. Гендерна проблематика та феміністичні тенденції у творчості
 - 3.1. Художнє відтворення проблеми стосунків між чоловіком та жінкою в романі Валер'яна Підмогильного «Невеличка драма». Аналіз твору.
 - 3.2. Гендерні категорії на матеріалі оповідань В. Винниченка «Момент», «Олаф Стефензон», «Зіна», «Роботи!». Висвітлення основних понять концепції гендеру: *маскуліність, фемінність, андрогінність*.
 - 3.3. Еротичний компонент у творах «Позичений чоловік», «Імпровізації плоти», «Розпуста» Є. Гуцала.
 - 3.4. Творчий доробок П.Загребельного з позицій осмислення гендерного та феміністичного дискурсів. Аналіз «Я, Богдан», «Диво», «Роксолана», «Євпраксія», «Юлія, або Запрошення до самовбивства».
 - 3.5. Гендерна проблематика в прозі В. Шевчука. Аналіз повісті «Закон зла», «Горбунка Зоя», «Жінка в блакитному на сніговому тлі», «Жінка-змія», «Місяцева зозулька із ластів'ячого гнізда», «Загублена в часі».
 - 3.6. Художня проза Юрія Андруховича як територія еротичної осмози (на матеріалі романів «Перверзія», «Дванадцять обручів», «Таємниця», «Лексикон інтимних міст»).

Рекомендована література

- Вечірко О. Мала проза Володимира Винниченка у контексті гендерної проблематики. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського*.

Філологічні науки (Літературознавство). № 2 (18), листопад 2016. С. 66-70.

Чухим Н. Гендер та гендерні дослідження в ХХ ст. / Чухим Н. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua> / п 17 texts/chuhym. htm # up

- Досвід кохання і критика чистого розуму: Валер'ян Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій / Упоряд. О. Галета. - К.: Факт, 2003. - С. 432.
- Сівкова А., Гонюк О. Художнє відтворення проблеми стосунків між чоловіком та жінкою в романі Валер'яна Підмогильного «Невеличка драма». *Таїни художнього тексту : [зб. наук, пр.]* / ред. кол.: Н. І. Заверталюк (наук, ред.) [та ін.]. Д.: Вид-во ДНУ, 2011. Вип. 12. С. 60-65.
- Загребельний П. Таємниця Євразії, або жінка і чоловік з погляду вічності *Березіль*. 2000. № 7-8. С.165-173.
- Ковалик М. О. Типологія жіночих характерів у прозі та драматургії Володимира Винниченка 1902–1923 рр.» : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: спец. 10.01.01 Українська література / М. О. Ковалик. Кіровоград, 2007. 28 с.
- Опришко Н. «Перверзія» Юрія Андруховича як ландшафт постмодерних варіацій діади «Ерос-Танатос» *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: Науково-теоретичний збірник*. Тернопіль: Видавництво Астон, 2006. С. 440-445.
- Опришко Н. Органічність поняття осмосу в постмодерністському дискурсі. «Сучасний вимір філологічних наук»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 30-31 травня 2014 р. Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2014. У 2-х частинах. Ч.1. С. 17-22.

- Санакоєва Н. Гендерний дискурс у прозі П.Загребельного. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки.* №2. 2008. С. 187-189.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацюйте контрольні питання до практичного заняття, ознайомтеся зі списком рекомендованої літератури.
2. Самостійно висвітліть заявлену в темі практичного заняття проблему в творчості Михайла Слабошпицького.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10-11.
Маскулінність у постмодерній культурі та літературі
План

1. З'ясування дефініції ключових понять теми: *маскулінність, традиціоналістський і постмодерністський чоловічий дискурси. Гей-лесбійська критика.*
2. Чоловік і маскулінність у площині тексту. Огляд традиціоналістських і постмодерністських чоловічих дискурсів.
3. Гей-лесбійська критика в інтерпретації Пітера Баррі.
4. Колізії маскулінного / фемінного у творчості жінок (на прикладі творчості Ліни Костенко й Оксани Забужко).

Рекомендована література

- Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. – 392 с.
- Перехресні стежки українського маскулінного дискурсу: культура й література XIX – XX століть / за ред. Агнешки Матусяк. – К.: Laugus, 2014.
- Набитович І. Універсум сасгум'у в художній прозі (від Модернізму до Постмодернізму) Дрогобич; Люблін: Посвіт, 2008.
- Пітер Баррі «Вступ до теорії: літературознавство і культурологія». К., 2008.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацюйте контрольні питання до практичного заняття, ознайомтеся зі списком рекомендованої літератури.
2. Напишіть рецензію на книгу Пітера Баррі «Вступ до теорії: літературознавство і культурологія» (К., 2008).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12.

Гендерна освіта й педагогіка

План

1. Становлення гендерної освіти в Україні. Передумови виникнення.
2. Основні етапи становлення жіночих та гендерних досліджень.
3. Гендерний підхід в освіті. Проблеми виховання та освіти з гендерного погляду.
4. Гендерна складова методики навчання української літератури.
5. Зміст гендерної літературної освіти і технологічні засади її здобуття.

Рекомендована література

- Аніщенко О.В. Гендерні дослідження у педагогічній науці та практиці: Навч. Посібник / За ред. Г.М. Лактіонової, Н.І. Яковець. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – 161 с.
- Мозгова Л. Літературний процес і гендерна культура (старша школа) : [науково-методичний посібник для вчителів української літератури] / Людмила Мозгова. – Бориспіль : ПП “Люксар”, 2011. – 352 с.
- Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К.: “К.І.С.”, 2004.
- Проблема гендерної нерівності в педагогічній освіті (Аналітична інформація за результатами “фокус-групового” соціально-психологічного дослідження). – К.: ПЦ “Фоліант”, 2003.
- Чухим Наталія. Гендер та гендерні дослідження в ХХ ст. “І”. *Незалежний культурологічний часопис*. 17. 2000.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацюйте контрольні питання до практичного заняття, ознайомтеся зі списком рекомендованої літератури.
2. Прочитайте цитату з наукової доповіді Л. Смоляр(Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К.: “К.І.С.”, 2004. С. 509) і висловіть свою точку зору з проблеми. Відповідь аргументуйте.

«...сьогодні використання поняття “гендерні дослідження”

є радше термінологічною парасолькою для маркування різноманітних досліджень (зокрема й жіночих), а не власне гендерні дослідження як самостійна галузь. Сьогодні варто говорити про гендерні дослідження не як про окрему дисципліну, а як про міждисциплінарну галузь. Для перетворення гендерних досліджень в окрему науку потрібні нова мова, власний інструментарій та понятійний апарат. Процес становлення гендерних досліджень стоїть перед дилемою: з одного боку, є соціальне замовлення на оцінку життєвих реалій та трансформаційних процесів з урахуванням гендерного аналізу, з іншого – гендерні дослідження сприймаються як загроза базовим, непорушним цінностям і нормам, оскільки дихотомія статей лежить в основі суспільства».

3. Ознайомтесь із посібником Людмили Мозгової («Літературний процес і гендерна культура (старша школа): [науково-методичний посібник для вчителів української літератури]. Бориспіль. 2011») і розробіть заняття у школі/виші з проблем гендерного навчання українській літературі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13.

Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика

План

1. Витоки гендерної лінгвістики в Україні. Витоки. Становлення. Розвиток.
2. Тракткування поняття гендерна норма (поведінка) крізь призму лінгвогендерології в науково-критичному дискурсі І.Франка.
3. Гендер у лінгвофілософській концепції О.Забужко. «Риторичний» портрет української жінки-письменниці О.Забужко в концепції О.Синчак.
4. Лінгвокреативна діяльність П.Загребельного: концепт жінка в дискурсивній практиці письменника крізь призму його гендерної свідомості.

Рекомендована література

- Гапон Н. Гендер у гуманітарному дискурсі: філософсько-психологічний аналіз. Львів: Літопис, 2002.
- Гендерна лінгвістика в Україні : історія, теоретичні засади, дискурсивна практика : колективна монографія / Т. А. Космеда... [та ін.]. – Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди ; – Дрогобич : Коло, 2014.
- Гончар Ю. Сучасний стан гендерної інтерпретації творчості Тараса Шевченка *Вісник Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького*. Черкаси, 2007.– Вип. 118.– С. 22-30.
- Гончар Ю. О. Гендерна інтерпретація художнього світу Тараса Шевченка: автореф. дис...канд. філол. наук: 10.01.01 / Ю.О. Гончар ; Кіровоград. держ.пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2009. –16 с.
- Демченко О. І. Гендерні стереотипи у літературі ХХ ст. (на матеріалі творчості Павла Глазового). *Український смисл: науковий збірник*. Дніпропетровськ, 2014. С. 38-49.

- Домилівська Л. В. Мовні символи ідіостилю Ю. Яновського з семантикою "гендерна ознака" *Мовні і концептуальні картини світу*: наукове видання: [збірник]. Київ, 2013. Вип. 46, ч. 1. С. 451-461.
- Кордонець О. Феміністичний дискурс прози Богдана Лепкого *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Філологія. Соціальні комунікації*; Вип. 22. Ужгород, 2010. С. 39-43.
- Купцова Т. Концепт фемінінності в творчості Володимира Винниченка в контексті дослідження проблем гендерної рівності. *Українознавчий альманах: спецвипуск* Київ ; Мелітополь, 2010. Вип. 4 : "Гендерна освіта в Україні: досвід, проблеми, перспективи". С. 118-121.
- Левченко О. Гендерні особливості української художньої прози (за даними аналізу частотності колокацій у текстах 60-80-х та 2000-х років). XX-XXI століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метафорфози в українській мові та літературі: Монографія. Оломоуць: Університет ім. Ф.Палацького в Оломоуці, 2016. С.299-334.
- Мануйкін О. Український світ Василя Стефаника: гендерний підхід *Вісник Черкаського державного університету ім. Б. Хмельницького*. Черкаси, 2003. Вип. 47. С. 30-37.
- Меншій А. М. Гендерні стереотипи у творчості М. Коцюбинського та М. Івченка *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць*. (Серія "Філологічні науки" ; вип. 4.12 (96)). Миколаїв, 2013. С. 150-155.
- Саліонович Л. М. Дискурс Івана Франка у вимірах гендерної лінгвістики : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Л. М. Саліонович; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2012. – 20 с.
- Ставицька Л. О. Сучасний стан лінгвогендерологічних досліджень в Україні. *Мовознавство*. 2008. №2-3. С. 236-246.

- Сукаленко Т. Метафора як засіб вербалізації гендерних стереотипів *Мова і суспільство : збірник наукових праць*. Львів, 2011. Вип. 2. С. 23-27.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацюйте контрольні питання до практичного заняття, ознайомтеся зі списком рекомендованої літератури.
2. Підготуйте наукову доповідь, зосередивши увагу на ключових аспектах сучасної гендерної лінгвістики.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14.

Залікова робота з дисципліни

«Українська література в гендерному дискурсі тисячоліття»

Залік складається з наступних етапів:

1. Співбесіда за переліком рекомендованих питань до заліку, які висвітлювалися на лекційних, практичних заняттях, у ході самостійної підготовки здобувача.
2. Захист проєкту із використанням сучасних мультимедійних технологій.

Методи навчання філологічних дисциплін. Метод проєктів

Усе більшої актуальності набуває метод проєктів, що адаптує навчання до умов реального життя, удосконалює вміння самостійного пошуку необхідної інформації, її тематичного відбору, логічного структурування, репрезентації результатів і аргументованого відстоювання власної точки зору. Незважаючи на активне застосування методу проєктів у практиці навчання, до сьогодні не існує єдиного терміна на позначення цієї дефініції. Дидакти активно використовують такі поняття, як «навчальне проектування», «проєктна діяльність», «технологія навчального проектування», «проєктне навчання», «проєктна технологія навчання». Проте розуміння дослідниками сутності досліджуваного явища суттєво не відрізняються.

Виконання студентами проєктів передбачає залучення їх до виявлення та аналізу реальних практичних проблем, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю і використанням для цього практичної дослідницько-пошукової роботи.

Ефективне використання методу проєктів має визначатися такими умовами:

- 1) наявність значущої в дослідницькому плані проблеми, яка вимагає інтегрованих знань, самостійного пошуку інформації для її вирішення;
- 2) практична, теоретична, пізнавальна значущість планованих результатів;
- 3) структурування діяльності відповідно до класичних стадій проектування (вибір теми, збір інформації, структурування інформації відповідно до завдань проекту, оформлення результатів у паперовому або мультимедійному вигляді, презентація і публічний захист проекту);
- 4) використання дослідницьких методів;
- 5) моделювання умов для визначення студентами пізнавальної проблеми (постановка, дослідження, пошук шляхів розв'язання, експертиза й апробація версій);
- 6) самостійний характер пізнавальної активності студентів;

7) підготовчий характер роботи викладача (залучення студентів до дослідницької діяльності, визначення кола актуальних і перспективних для самостійного дослідження студентами проблем, надання консультацій);

8) матеріальні відповідним чином оформлені результати проєктної діяльності – відеофільм, альбом, мультимедійна презентація, посібник, доповідь тощо.

Таким чином, навчальний проєкт вимагає від кожного студента усвідомлення мети діяльності, розуміння сутності розв'язуваної проблеми, її значення та практичної цінності; оволодіння методами дослідження; інтегрування міжпредметних знань; активності й самостійності виконання.

Види проєктів: дослідницький, інформаційний, короткостроковий, довгостроковий, індивідуальний або парний, проєкт з опосередкованою координацією.

Метод проєктів завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів, формує вміння самостійно обирати різні рішення, шляхи отримання інформації, генерувати ідеї, гіпотези, прогнозувати їх розв'язання.

Завдання до заліку з дисципліни

Розробіть за поданими темами на паперових і електронних носіях проєкт за наступними параметрами:

Термінологічний блок (ключові слова. Література). Цей блок містить тлумачення ключових слів обраної теми (від 5 до 10), а також список використаної літератури при підготовці тексту проєкту.

Змістовий блок. Цей блок передбачає підготовку тексту проєкту з використанням інтерактивних технологій.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ДО СТВОРЕННЯ ПРОЄКТУ

1. Гендерні особливості комунікативної діяльності.
2. Проблема педагогічного спілкування у контексті гендерних досліджень.
3. Диференціація навчання на основі гендерного підходу.
4. Гендерні дослідження у педагогіці: вітчизняний і зарубіжний досвід.
5. Навчально-виховний процес у загальноосвітніх закладах у контексті гендерних досліджень.
6. Ідентичність сучасної жінки: постмодерний погляд.
7. Проблеми гендерного виховання учнів у процесі вивчення творчості Т. Шевченка.
8. Сучасна українська дитяча література: аспекти гендерної інтерпретації.
9. Феміністичні витоки образу Меріам у творчості Лесі Українки.
10. Гендерно-психологічні аспекти української лірики ХХ століття.
11. Гендерно-жанрові моделі популярної белетристики сучасності.
12. Гендерний дискурс масової літератури.
13. Гендерна проблематика в сучасних філософських текстах українських дослідників.
14. Гендерний дискурс у літературі NON-FICTION.
15. Особливості формування гендерного дискурсу у світовому та українському культурному просторі.
16. Маскулінізм по-українському («Енеїда» І. Котляревського).
17. Художнє втілення гендерних проблем у творчості П. Куліша.
18. Фемінізація художнього простору Ліни Костенко.
19. Опозиція жіноче/чоловіче у прозі Марка Вовчка.
20. Гендерні маркери у Франковій рецепції жіночого літературного дискурсу.

СПИСОК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Гендерний дискурс: теоретико-літературні аспекти.
2. Поняття гендерного дискурсу.
3. Культурно-екзистенціальні аспекти гендерного дискурсу.
4. Сучасне гендерне літературознавство.
5. Новітні дослідження з проблем гендеру в Україні.
6. Гендерна лінгвістика.
7. Гендер у педагогіці.
8. Концепція жіночого письма. До історії питання.
9. Фемінізм та маскулінність як основні бінарні принципи науки про гендер.
10. Дефініції понять гендер, фемінізм, емансипація, маскулінність.
11. Теоретико-методологічні поняття для інтерпретації літературного тексту: феміністичний аналіз, феміністична герменевтика.
12. Гендерна дослідження західноєвропейських науковців. Аналітичний огляд.
13. Українська література і фемінізм.
14. Зародження і розвиток жіночої літератури. Поняття «жіноча література».
15. Специфіка жіночої та чоловічої творчості.
16. Художнє моделювання жіночих образів у чоловічій літературі.
17. Гендерні ролі художніх образів чоловіків у жіночих текстах.
18. Гендерне прочитання сучасної літератури. Аналіз текстів (за власним вибором).
19. Еволюція гендерних стереотипів в українській літературі.
20. Вплив феміністичних та гендерних студій на розвиток літератури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

- Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму. – К.: Факт, 2003.
- Агеєва в. Поетеса зламу століть: творчість Лесі українки в постмодерній
- Аніщенко О.В. Гендерні дослідження у педагогічній науці та практиці: Навч. Посібник / За ред. Г.М. Лактіонової, Н.І. Яковець. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – 161 с.
- Бажан О. М. «Luksintembria» крізь призму гендерних студій (на матеріалах прози Ганни Барвінок та Марка Вовчка). К. 2014.
- Бажан О. М. Тотальність поглядів на інтерпретацію характерів фемінної статі під кутом гендерного аналізу *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія Літературознавство*. 2006. Вип. 3 (47). С. 73-82.
- Башкирова О. М. Гендерні художні моделі сучасної української романістики : дис. на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук: 10.01.06 – теорія літератури, 10.01.01 – українська література / Київський ун.-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2019. 464 с
- Бовуар С. де. Друга стаття / Сімона де Бовуар [пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]; – К.: «Основи», 1994. Т.1. – 390 с.
- Бовуар С. де. Друга стаття / Сімона де Бовуар [пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]; – К.: «Основи», 1995. Т.2. – 392 с.
- Брюховецька О. Образ жертви і емансипація. Нарис про українську артсцену і фемінізм [Електронний ресурс] *Онлайнжурнал Prostory*. Режим доступу: <http://prostory.net.ua/ua/krytyka/139-obrazzhertvy-i-emansypatsiia-narys-proukrainsku-art-stsenu-i-feminizm>
- Бутурлим Т. І. Формування гендерної культури старшокласників у процесі вивчення української літератури. *Наукові записки Ніжинського*

державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія : Психолого-педагогічні науки. Ніжин, 2013. № 5. С. 117-122.

- Веретельник р. Фемінізм у драматургії Лесі українки [текст] : до 120річчя
- Вульф В. Жінки як розповідна література. *Незалежний культурологічний часопис І*. 2000. №17. С. 78-86.
- Гапон Н. Гендер у гуманітарному дискурсі: філософсько- психологічний аналіз. Львів: Літопис, 2002.
- Гендерна лінгвістика в Україні : історія, теоретичні засади, дискурсивна практика : колективна монографія / Т. А. Космеда... [та ін.]. – Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди ; – Дрогобич : Коло, 2014.
- Гончар Ю. О. Гендерна інтерпретація художнього світу Тараса Шевченка: автореф. дис...канд. філол. наук: 10.01.01 / Ю.О. Гончар ; Кіровоград. держ.пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2009. –16 с.
- Гончар Ю. Сучасний стан гендерної інтерпретації творчості Тараса Шевченка *Вісник Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Черкаси*, 2007.– Вип. 118.– С. 22-30.
- Гундорова Т. Feminamelancholica: Стать і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. – К.: Критика, 2002.
- Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. Київ : Факт, 2008. 284 с.
- Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011.
- Гендерні студії в літературознавстві: навч. пос. / за ред. В. Погребної. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2008. – 222 с.
- Демченко О. І. Гендерні стереотипи у літературі ХХ ст. (на матеріалі творчості Павла Глазового). *Український смисл: науковий збірник*. Дніпропетровськ, 2014. С. 38-49.
- Домилівська Л. В. Мовні символи ідіостилю Ю. Яновського з семантикою "гендерна ознака" *Мовні і концептуальні картини світу: наукове видання: [збірник]*. Київ, 2013. Вип. 46, ч. 1. С. 451-461.

- Дубецька Оксана Огляд літератури з проблем гендеру. *Образ*. Випуск 2 (20). 2016. С. 120-123.
- Жаркова Р. Є. Жіноче письмо: інтелектуально-чуттєвий бунт проти уніфікації літературної творчості (теоретичний аспект). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Літературознавство*. Тернопіль, 2014. Вип. 39. С. 297-301.
- Зборовська Н. В. Феміністичні роздуми: на карнавалі мертвих поцілунків / Н. Зборовська, М. Ільницька. – Л. : Літопис, 1999. – 336 с.
- Історія української літератури XX – поч. XXI ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. В. Кузьменка. – К.: Академвидав, 2014. – Т. 1. – 526 с.
- Історія української літератури XX – поч. XXI ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. В. Кузьменка. – К.: Академвидав, 2014. – Т. 2. – 536 с.
- Історія української літератури XX – поч. XXI ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. В. Кузьменка. – К.: Академвидав, 2017. – Т. 3. – 544 с.
- Калинюшко Олеся Феміністичний аспект у травелогах І. Карпи та І. Роздобудько. *SCRIPTA MANENT: Молодіжний науковий вісник інституту філології та журналістики*. 2015.
- Кісь О. Жінка в традиційній українській культурі (друга половина XIX – початок XX ст.): монографія / Оксана Кісь. – Львів: НАН України, Інститут народознавства, 2012. – 287 с.
- Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні [Електронний ресурс] *Незалежний культурологічний часопис «І»* 2003. №27.– Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n27texts/kis.htm>
- Кордонець О. Феміністичний дискурс прози Богдана Лепкого *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Філологія. Соціальні комунікації*; Вип. 22. Ужгород, 2010. С. 39-43.
- Крупка М. Емансипація творчості в українській жіночій прозі кінця XIX початку XX ст.: автореф. дис. ... канд. філол. н. / Мирослава Крупка. К., 2004.

- Купцова Т. Концепт фемінінності в творчості Володимира Винниченка в контексті дослідження проблем гендерної рівності. *Українознавчий альманах*: спецвипуск Київ ; Мелітополь, 2010. Вип. 4 : "Гендерна освіта в Україні: досвід, проблеми, перспективи". С. 118-121.
- Левченко О. Гендерні особливості української художньої прози (за даними аналізу частотності колокацій у текстах 60-80-х та 2000-х років). XX-XXI століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метафорфози в українській мові та літературі: Монографія. Оломоуць: Університет ім. Ф.Палацького в Оломоуці,
- Літературна дефіляда: сучасна українська критика про сучасну українську літературу. – К.: Темпора, 2012. – 544 с.
- Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт-уклад. Ю. Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – Т. 1. – 608 с.
- Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт-уклад. Ю. Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – Т. 2. – 624 с.
- Марта Госовська На маргінесах: І. Франко в українському феміністичному дискурсі. *Міжкультурна взаємодія літератур.* |2016. С.299-334.
- Матусяк А. Маскулінний дискурс в українській літературі XX – XXI століть. *Перехресні стежки українського маскулінного дискурсу: Культура й література XIX - XXI століть*. К.: Laugus, 2014. С. 7-19.
- Меншій А. М. Гендерні стереотипи у творчості М. Коцюбинського та М. Івченка *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського* : збірник наукових праць. (Серія "Філологічні науки" ; вип. 4.12 (96)). Миколаїв, 2013. С. 150-155.
- Мітяй З. Гендерна проблематика у сучасній жіночій прозі *Українознавчий альманах*. 2010. Вип. 4. С. 138-142.
- Мозгова Л. Літературний процес і гендерна культура (старша школа) : [науково-методичний посібник для вчителів української літератури] / Людмила Мозгова. – Бориспіль : ПП “Люксар”, 2011. - 352 с.

- Набитович І. Універсум сасгит'у в художній прозі (від Модернізму до Постмодернізму) Дрогобич; Люблін: Посвіт, 2008.
- Незнайома: антологія української «жіночої» прози та есеїстки другої пол. XX – поч. XXI ст. – Львів: Піраміда / авт. проект, упоряд., вступне слово, бібліограф. відомості та приміт. В. Габора, 2005. – 600 с.
- Основи теорії гендеру: Навчальний посібник /За ред. М.М. Скорик, К. 2004.
- Откович К. Особливості гендерного дискурсу в творчості Ольги Кобилянської. Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2015. Випуск 17. С. 117–124.
- Павличко С. Фемінізм / СоломіяПавличко. – К .: Основи, 2002.
- Перехресні стежки українського маскулінного дискурсу: культура й література XIX – XX століть / за ред. АгнешкиМатусяк. – К.: Laugus, 2014.
- Пітер Баррі «Вступ до теорії: літературознавство і культурологія». К., 2008.
- Плахотнік О. Неймовірні пригоди гендерної теорії в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.krona.org.ua/uk/gender-expert-platform/publications>
- Подлесна В. Казки Олени Пчілки: аспекти гендерної інтерпретації. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки.* №2. 2009. С. 48-52.
- Подлісецька О. Гендерний код у прозі Лесі Українки. *Проблеми сучасного літературознавства.* 2017. Вип. 25. С. 118-126.
- Покуль О.Еволюція образу жінки-берегині у вимірі української постмодерної культури. *Вісник ЛНАМ. Серія: Культурологія. Вип. 29.* 2016.
- Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. – 392 с.

- Проблема гендерної нерівності в педагогічній освіті (Аналітична інформація за результатами “фокус-групового” соціально-психологічного дослідження). – К.: ПЦ “Фоліант”, 2003.
- Пустовіт В., Бондаренко Г. Духовні виміри жіноцтва XIX ст. як основа моральних авторитетів української нації. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство): збірник наукових праць* / за ред. проф. Оксани Філатової. № 2 (18), листопад 2016.
- Пустовіт В.Ю. Роль жінки в національно-культурному розвитку українства XIX ст. *Українська жінка у національному і глобальному просторі: історія, сучасність, майбутнє: збірник матеріалів I Міжнародного наукового форуму* (24-25 листопада 2016 р.) / Заг. ред. С. Щудло. – Дрогобич: «Трек ЛТД», 2016.
- Пустовіт Валерія Проблеми націєтворення в мемуарному дискурсі вітчизняних письменників XIX століття. Монографія. Луганськ: Знання, 2008.
- Ревакович М. Гендерний дискурс в сучасній українській літературі /М.Ревакович // *Wielkietematykcultury w literaturachslowianskich: SlavikaWratislaviensia* CLIII. – Wroclaw, 2011. – AU № Wr 3277. – С. 633-641.
- Саліонович Л. М. Дискурс Івана Франка у вимірах гендерної лінгвістики : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Л. М. Саліонович; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2012. – 20 с.
- Скупейко Л. Леся Українка і фемінізм (нефеміністичний погляд). Урок української. 2000. № 2.
- Ставицька Л. О. Сучасний стан лінгвогендерологічних досліджень в Україні. *Мовознавство*. 2008. №2-3. С. 236-246.
- Стельмах Х. Теорії жіночого письма та феміністична критика *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2012. Вип. 19. С. 357-365.

- Сукаленко Т. Метафора як засіб вербалізації гендерних стереотипів *Мова і суспільство : збірник наукових праць*. Львів, 2011. Вип. 2. С. 23-27.
- Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: [колективна монографія] / за заг. ред. С. Підпригори. – Миколаїв: Іліон, 2014. – 306 с.
- Таран Л. Жіноча роль: жінка-автор у сучасній українській прозі: емансипаційний дискурс / Л. Таран. – К.: Основи, 2007. – 128 с.
- Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс/ гендер/ жанр: монографія. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 432 с.
- Філоненко С. О. Концепція особистості жінки в українській прозі 90-х років ХХ століття: монографія. Київ, Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект»2006.
- Чухим Наталія. Гендер та гендерні дослідження в ХХ ст. *“І”*. Незалежний культурологічний часопис. 17. 2000.
- Чухонцева Н. Проблематика і поетика роману «Село не люди» ЛюкоДашвар Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: колективна монографія / Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського; за заг. ред. С.В.Підпригори. – Миколаїв: Іліон, 2014. – С. 220-235.
- Чухонцева Н. Художній світ роману Марії Матіос «Майже ніколи не навпаки» Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: колективна монографія / Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського; за заг. ред. С.В. Підпригори. – Миколаїв: Іліон, 2014. – С. 236-258.
- Шаф Ольга Гендерно-психологічні аспекти української лірики ХХ століття: монографія. – Київ:ВЦ «Просвіта», 2019. – 608 с.
- Швець А. Жінка з хистом Аріадни: Життєвий світ Наталії Кобринської в генераційному, світоглядному і творчому вимірах. Львів, 2018. С. 179-236.

Навчальне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять з курсу
«Українська література в гендерному дискурсі тисячоліття»
для студентів спеціальності 014.01 «Середня освіта
(українська мова та література)»

У к л а д а ч :

В.Ю.Пустовіт
Редактор В.Ю.Пустовіт

Підписано до друку _____.

Формат 60x84¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. № _____. Обл.- вид. арк. _____.

Тираж _____ екз. Вид. № _____. Замов. № _____.. Ціна договірна.

Видавництво
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: 93400, м. Сєвєродонецьк, Луганська обл.,
пр. Центральний, 59-а, головний корпус.

Телефон: 8(06452) 4-03-42

E – mail vidavnictvoSNU.ua@gmail.com